

Esperanto Panorama

Tweemaandelijks tijdschrift – 20ste jaargang, nr.116 (2) – mrt.-apr. 1989
ISSN 0772-540 X **Afgiftekantoor: ANTWERPEN X**

WIE LAATST LACHT...

De talen laten Europa niet los. Dat er na 1992 in Europa geen (tol)grenzen meer zullen zijn, is een mooi ding. Misschien verlopen betalingen voor internationale congressen, abonnementen op tijdschriften uit het buitenland en zulke dingen meer dan wat gemakkelijker. Maar zullen er ook geen taalgrenzen meer zijn? In een artikel vertelt Wouter Pilger (*Het Parool*, 30 nov. 1988) over een collega die er in Spanje niet in slaagde een busticket te bemachtigen om naar de stad te gaan. En laat ons eerlijk zijn: in hoeveel talen voelen wij ons echt thuis? Wie kan beweren dat hij alle landen van Europa kan bereizen zonder problemen te krijgen met verstaan worden?

In hetzelfde artikel schrijft de heer Pilger dat de meeste taalleraren in Nederland de actieve taalkennis van hun leerlingen niet zo hoog inschatten. En hoewel Nederlanders en Vlamingen in het buitenland vaak geprezen worden om hun grote taalkennis, meestal betreft het toch maar een zeer rudimentaire kennis die er vooral in bestaat dat men de vreemde taal „zo goed en zo kwaad als het kan" brabbelt. Daarenboven kunnen wij rekenen op heel wat goede wil van de sprekers van andere talen. Zij zullen al snel geneigd zijn ons met onze talenkennis te complimenteren, omdat zij nog minder kennis van een vreemde taal hebben, en uiteraard helemaal niet van het Nederlands.

Toch zullen we, willen we van Europa een echte eenheid maken, ook aan een eenheidstaal moeten werken. Uiteraard blijft in de „thuissituatie" de eigen moedertaal altijd het gewone communicatiemiddel. Pas wanneer die andere Europeaan op bezoek komt, hebben we een ander communicatiemiddel nodig.

In het vorige nummer besteedden we aandacht aan de rol die het Engels in de Europese administratie speelt. Ook bij de communicatie tussen Europese burgers onderling zou dat een oplossing kunnen zijn. Maar er zijn grote bezwaren tegen deze oplossing. Ongetwijfeld zal deze Engelse eenheidstaal heel wat pidginkenmerken gaan vertonen – waardoor enerzijds het Engels door verbastering als taal bedreigd zou kunnen worden, anderzijds de Engelstalige een superioriteitsgevoel zou kunnen aankweken. Of zoals Europarlementslid Seeler het verwoordt: „Vanochtend had ik een gesprek met een Amerikaanse delegatie. Terwijl zij gemakkelijk konden spreken, stond ik in het Engels te stuntelen". Trouwens, Engels ligt als eenheidstaal niet zo voor de hand als het ons, sprekers van een Germaanse taal, wel lijkt. Zeker in Zuid-Europa heeft deze taal niet dezelfde status en bekendheid als bij ons, waar zogezegd „iedereen wel een mondje Engels kent".

De oplossing die sommigen voorstaan, en

vervolg op p. 3

Esperanto-Panorama

Tweemaandelijks tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond, v.z.w.

Redactie en administratie België
Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.
☎ (03) 234.34.00.

Administratie Nederland
Esperanto-Centrum Nederland, Riouwstraat 172, 2585 HW Den Haag.

Abonnementen
Gewoon abonnement: 400 fr. in België, 22 *f* in Nederland.
Vijfjarig abonnement: 1 600 fr. in België, 88 *f* in Nederland.
Levenslang abonnement: 10 000 fr. in België, 550 *f* in Nederland.

Advertenties
Inlassingen zijn mogelijk op formaat 1/1, 1/2 en 1/3, voor gedetailleerde prijs dient men het Esperantocentrum te Antwerpen te raadplegen.
Kleine advertenties op kolombreedte, zonder kader 15 fr. (voor België + 19% BTW) of 0,90 gld. per woord.

Rekeningen
Voor België: 402-5510531-55 t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen.
Voor Nederland: postgiro rek.: 3583975 t.n.v. Esperanto-Centrum Nederland, Den Haag.

Redacteurs:
Paul Peeraerts en Guido van Damme.

Verantwoordelijke uitgever:
Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Esperanto-Panorama verschijnt de 1ste van iedere oneven maand.

Bijvoegsels bij Esperanto-Panorama worden slechts toegestaan als ze keurig gedrukt zijn en in onberispelijk Nederlands of Esperanto opgesteld. De kosten veroorzaakt door het bijvoegen van het drukwerk, worden gefactureerd.

Teksten voor publicatie moeten op het redactie-adres toekomen uiterlijk de 1ste van de even maand.
De redactie heeft het recht ingezonden teksten, advertenties of bijvoegsels te weigeren. In geval van discussie beslist het Bestuur van de Vlaamse Esperantobond.

Overname van artikels is vrij, op voorwaarde dat een presentexemplaar aan de redactie wordt gezonden.

Esperanto Panorama

Editor-taaltje

Hoe wringt een kip twee dooiers in één ei? Ziedaar het probleem van de redactie.
Mogelijk valt het sommige lezers op: alweer een nieuwe rubriek: „... wat kan ik ermee doen", naast „Op onze boekenplank", die in de vorige jaargang werd geïntroduceerd – maar ditmaal geen boekbespreking in „gelezen en gekeurd". Waarom niet? Zijn er geen boeken over taal en taalproblemen of nieuwkomers in het Esperanto die de moeite van een recensie waard zijn? Neen, dat is niet het geval. Het antwoord is juist het tegengestelde: ... plaatsgebrek.
Inderdaad ligt op de redactie momenteel nog heel wat materiaal op publicatie te wachten. Maar het kan niet, *EP* zit eivol – er is nauwelijks plaats voor een tekening of illustratie om de teksten wat op te fleuren en het lezen wat aangenamer te maken. Daarenboven leven er bij de redactie ideeën voor nieuwe initiatieven (een taalrubriek, bijvoorbeeld). Daarvoor zoekt ze trouwens bereidwillige (vaste) medewerkers, mensen die bereid zijn zesmaal per jaar hun kopij te bezorgen. Zesmaal, want een rubriek heeft o.i. slechts zin als hij regelmatig verschijnt.
Om dat waar te kunnen maken, moeten we het aantal pagina's kunnen uitbreiden. Dat is momenteel niet mogelijk, want de financiële basis is te smal. Daarom proberen we nieuwe adverteerders te vinden, daarom besteden we aandacht aan de finaciële resultaten van de verschillende diensten van FEL en daarom durven we af en toe ook eens een bedelende hand op steken.
Toch gaat het grootste deel van onze aandacht naar stukken met „inhoud": ditmaal het taalgebruik in het Europees Parlement en de vertaalcomputer; twee leuke voorbeeldjes dat de computer ook wel eens voor problemen staat; en twee voorbeelden hoe je het Esperanto eens gewoon, voor jezelf kan gebruiken.
Ben je het met deze gang van zaken eens, of hou je er een andere mening op na? Laat het ons eens weten, en schrijf wat jij van jouw *Esperanto Panorama* vindt.

gvd

die daarin ligt dat ieder Europees burger minstens één vreemde taal zou leren, brengt geen aarde aan de dijk, immers de kans is zeer groot dat sprekers van een kleine taal een verschillende taal zullen kiezen (een Deen Engels, en een Griek Frans bijvoorbeeld), en bijgevolg nog niet met elkaar zullen kunnen spreken.
Eigenlijk zou precies vanuit de Europese Instellingen een sterke impuls moeten uitgaan tot de oplossing van het talenprobleem. Juist Europarlementsleden komen intens in contact met andere talen. En hoewel geen enkel parlementslid verplicht wordt een vreemde taal te leren, is het toch niet zo dat in de hotels in Luxemburg, Straatsburg of Brussel alle hotelpersoneel, portiers, taxichauffeurs... de negen talen van de Europese Gemeenschap spreken. Het feit dat de verschillende taalcursussen druk bezocht worden, bewijst dat de Europarlementairen wel degelijk het taalprobleem aan den lijve ondervinden.
Dat blijkt ook tijdens de plenaire zittingen van het Parlement. Omdat iedereen zijn eigen taal mag spreken (alle Europese talen zijn immers officiële taal), is men daar zeer sterk op vertolking aangewezen. Nochtans zijn er niet altijd voldoende tolken voorhanden, en voor sommige taalparen is er zelfs helemaal geen tolk. Het resultaat daarvan is dat de vertolking onrechtstreeks gebeurt. Een voorbeeld: vertolking van het Grieks naar het Deens. Aangezien er geen Grieks-Deense tolk is, moet men op zoek naar een ander combinatie die wel bestaat (bijvoorbeeld Duits-Deens). De Duits-Deense tolk gaat dus luisteren bij de Grieks-Duitse tolk. Jammer. Die is er ook niet! En ook de Engels-Deense, of Frans-Deense is niet te vinden. Maar, gelukkig zijn er wel een Italiaans-Duitse tolk en een Grieks-Italiaanse tolk beschikbaar. Hoera! De oplossing is gevonden: de Italiaans-Duitse tolk luistert naar de Grieks-Italiaanse vertolking en vertaalt in het Duits; op zijn beurt luistert de Duits-Deense tolk naar de Italiaans-Duitse tolk (m.a.w. naar de Duitse vertaling van de Italiaanse vertaling van het Grieks origineel) en vertaalt in het Deens. Zo krijgen de Deense parlementsleden hun vertaling van de Griekse spreker. Het zal zeker geen verwondering wekken, dat in het Europees parlement vaak per taalgroep wordt gelachen, en dat de Denen – in de zonet beschreven situatie – laatst lachen...
Veel erger is echter dat ongetwijfeld tijdens de verschillende vertaalstappen heel wat belangrijke informatie, hetzij uit tijdsgebrek, hetzij omdat de tolk verkeerd vertaalt, verloren gaat. Dus ook hier worden de Europarlementairen met het taalprobleem geconfronteerd.
Vaak wordt automatische vertaling als de oplossing naar voor geschoven. In ons vorig nummer werd (in *Gelezen en Gekeurd*) het vertaalproject *Eurotra* voorgesteld. In *Europees Parlement EP-Nieuws* (jg. 10, nr. 12, dec. 1988) een tijdschrift dat circuleert in middens van Europarlementairen en -ambtenaren, kon men het volgende lezen:
„De EEG kent 9 officiële talen. Tijdens de vergaderingen wordt er in en uit die talen getolkt (z. bovengeschetste procedure – red.), terwijl alle documenten ten behoeve van de leden en de kiezers worden vertaald. Sinds een aantal jaren werkt de EG, samen met universiteiten in de lidstaten, aan een geavanceerd systeem voor automatische vertaling, dat Eurotra is gedoopt. Aan dat Eurotra-project werken 14 ambtenaren: 6 computerspecialisten en 8 taalkundigen. Samen moeten zij de 72 talencombinaties van Europa de baas worden..." ten minste, zolang zij de oplossing die DLT aanbiedt naast zich neer blijven leggen.
De werkzaamheden blijken langer te duren dan verwacht en het Europees Parlement heeft zich meer dan kritisch over het project uitgelaten. Er werd een externe evaluatiecommissie benoemd. In het rapport van deze commissie vinden we o.a. de volgende bemerkingen: „De onzekerheid over de werkbaarheid van de programmatuur en de ontoereikende prestaties van het systeemontwerp leggen een zware hypotheek op de toekomst van het Eurotra-programma" en „De zwakke project-organisatie en de daaruit voortvloeiende ontoereikende planning van de doelstellingen vereisen dat het programma een werkelijk wetenschappelijk management krijgt".
In het debat bracht men echter positieve punten naar voor: vanwege de vele talen moet juist Europa het voortouw nemen inzake automatische vertaling. Volgens sommige parlementsleden is Eurotra een groots programma en is er een flink gat in de markt

voor vertaalmachines. Marijke van Hemeldonck (SP/België) wees erop dat de EEG de democratische plicht heeft alle documenten in alle talen van de gemeenschap aan te bieden. Ook meende zij dat juist door het uitwerken van een vertaalprogramma het onderzoek in linguïstiek en taalonderwijs positief kan worden beïnvloed.
Hierbij kan worden opgemerkt dat vanuit het Europees Parlement vrijwel altijd een positieve invloed zal uitgaan. Wanneer het Europees Parlement morgen een bepaalde taal als enige, officiële taal kiest, zal dat een enorme invloed hebben op het onderwijs en gebruik van die taal, zelfs als dat Esperanto zou zijn. Het is trouwens opvallend hoe in de Europese Instellingen een zeker vooroordeel tegenover het Esperanto bestaat. Sommigen zien er de mogelijkheden van in, de besten daarvan hebben de taal geleerd en werken actief aan zijn verbreiding; anderen houden het bij een louter steunen van de idee; weer anderen menen dat het Esperanto mogelijk een oplossing als brugtaal zou kunnen bieden, maar geloven veel meer in het Engels als toekomstige Europese taal. Hoewel officieel alle talen gelijkwaardig zijn, hebben vooral kleinere talen – bijvoorbeeld in de werkgroepen en commissies – steeds meer moeite zich te handhaven. Terwijl er tenslotte ook een grote groep is, die zonder meer het Esperanto afwijzen: of omdat het een dode taal zou zijn; of omdat er een psychologische drempel zou bestaan waar de meeste mensen niet overheen kunnen; of omdat niemand het zou spreken; of omdat het Esperanto zich gedurende zijn honderdjarig bestaan niet heeft kunnen bewijzen en dus als „een gepasseerd station" moet worden beschouwd.
Nochtans zullen allen volmondig toegeven dat een Europese eenheidstaal moet voldoen aan de kenmerken die de heer Pilger zo voortreffelijk in zijn artikel naar voor brengt: 1. De taal moet zo in elkaar zitten dat iedereen ze gemakkelijk kan leren tot een niveau van een behoorlijk gesprek; 2. Niemand mag aanleiding hebben om te veronderstellen dat zijn gesprekspartner zijn taalgebruik primitief vindt; 3. Die taal moet voor wie er nu aan begint voor 1992 te leren zijn; 4. De taal mag geen spellingproblemen veroorzaken; 5. Uitspraak en klemtoon mag geen problemen opleveren; 6. Redelijk internationale woorden moeten erin behouden blijven; 7. Het werkwoordelijk systeem mag geen problemen opleveren: *nu*, *vroeger*, *later* en *als* moet volstaan...
De heer Pilger besluit: „Als de EG-instanties echt zouden willen dat de burgers elkaar verstaan, zouden ze miljoenen stoppen in het bekend maken van die theoretische taal, al was het maar door ze aantrekkelijk te maken, door er dadelijk praktisch nut aan te verbinden, zoals ze te gebruiken voor officiële documenten, formulieren en allerlei administratieve rompslomp.
Maar neen, het kan niet. Het zou mooi zijn als het bestond, maar het kan niet bestaan. Dat lijkt wel de conclusie van de meeste Europese parlementsleden. Het opvallende daarbij is, dat zij tot deze conclusie komen, zonder de taal die deze oplossing aanbiedt – het Esperanto – te kennen, zelfs te willen kennen. Nochtans, als er geen oplossing komt, zal dan binnenkort ook de grote Europese Gemeenschap niet moeten worden beschouwd als „een gepasseerd station"?

WASSALONS

VAN OSTA

BRASSCHAAT : Bredabaan 362
KAPELLEN : Hoevense baan 34
EKEREN : Markt 10
HOBOKEN : Kioskplaats

Groepsleven, informatie

Teksten voor het volgende nummer van Esperanto-Panorama moeten op de redactie toekomen voor 10 april 1989. De publikatie van redactionele teksten gebeurt gratis. Voor advertenties raadplege men het Esperantocentrum te Antwerpen.

AALST

Esperantogroep *La Pioniro*☆

Inlichtingen: de hr. E. D'Hondt, Wilgstraat 25A, 9440 Erembodegem, tlf. (053) 77 44 97.

Bijeenkomsten: de laatste dinsdag van de maand in de jeugdbibliotheek, Kattestraat 31 (2de verdieping).

ALKMAAR

NEA-sekcio

Inlichtingen: mevr. F. Bakker-Kroon, Meester Quantplein 2, 1862 GB Bergen, tlf. (02208) 45 82.

Bijeenkomsten: de derde maandag van de maand.

ALMELO

NEA-sekcio

Inlichtingen: mevr. A.J.B. Vrolijk-Hemelman, Hofkampstraat 33, 7607 NB Almelo.

Bijeenkomsten: de derde woensdag van de maand op bovenvermeld adres.

AMERSFOORT

NEA-sekcio

Inlichtingen: W.P. Roelofs, Vosseveldlaan 16, 7607 NB Soest, tlf. (02155) 15473.

AMSTERDAM

NEA-sekcio

Inlichtingen: Rob Keetlaer, Postbus 2310, 1000 CH Amsterdam, tlf. (020) 363 740.

Bijeenkomsten: AKKE-conversatiebijeenkomsten elke dinsdag om 20 u. in het Centraal Station, laatste deur op het eerste perron (oostzijde, 2b, deur met uithangbord ASSV) in, op de derde verdieping.

Programma:

- dinsdag 7 maart: Mevrouw Lina Gabrielli (uit Italië) houdt een voordracht over „Tolstoj en Victor Lebrun". Deze bijeenkomst heeft plaats op de **tweede** verdieping, niet de derde. Ga de deur vlak voor je binnen, wanneer je de gang binnen bent.
- dinsdag 25 april: Op deze avond is er geen lezing voorzien. We komen samen om in groepjes als in een familiale sfeer wat in het Esperanto te babbelen. Dit is een experiment op voorstel van enkele mensen die geregeld aan onze bijeenkomsten deelnemen.

Cursussen:

AKKE organiseert een cursus voor beginners. Die startte op 11 oktober. Tevens is er een cursus voor gevorderden. Alle inlichtingen over beide cursussen bij Rob Keetlaer op het bovenstaande adres.

Ook NIVON organiseert een cursus, elke donderdag van 10.30 tot 12.00 u. Kostprijs: 1,50 gld. per les. Nadere informatie is te verkrijgen bij mevr. L.v.d. Putten, Wisseloord 807-B, 1106 MV Amsterdam ZO.; tlf. (020) 968 421 (in het Nederlands).

Amsterdamaj mezaĝaj esperantistoj (NEA-sekcio)

Inlichtingen: de heer Rob Keetlaer, Moterwal 6, 1021 PC Amsterdam, tlf. (020) 36 37 40.

ANTWERPEN

Kon. Esperantogroep *La Verda Stelo*, v.z.w. ☆

Inlichtingen over Esperanto: tlf. (03) 234 34 00 (kantooruren) of 440 30 92 ('s avonds).

Inlichtingen over de programma's: tlf. (03) 218 63 76.

Bijeenkomsten: in het Esperantocentrum, Frankrijklei 140, 1ste verdieping, elke vrijdag om 20.00 u. Het clublokaal is open vanaf 18u.

Programma:

- vrijdag 24 feb.: De heer Rik de Roover leest voor uit eigen werk.
- vrijdag 3 maart: „Kookavond ", mevrouw Lutgard Kenis presenteert enkele lekkere, eenvoudige of vlugge gerechten.
- vrijdag 10 maart: INTERNATIONALE AVOND: De heer Jan Kosmaluk uit Polen behandelt mogelijkheden en problemen van meertalige contracten.
- vrijdag 17 maart: De heer Mathieu Habex presenteert muziekinstrumenten en hoe ze werken, het geheel wordt opgeluisterd en geïllustreerd door de heer Louis Janssens die saxofoon speelt.
- vrijdag 24 maart: „Goede Vrijdag", er is geen programma voorzien, maar het clublokaal is wel open zodat iedereen die wil, kan deelnemen aan een gemoedelijke conversatie-avond.
- vrijdag 31 maart: De heer Rik de Roover leest stukjes uit eigen werk. Er is ook volop gelegenheid om nieuwtjes uit te wisselen.
- vrijdag 7 april: Jan Bovendeerd organiseert een quiz „Du por dek du". Meer uitleg daarover geven we niet, zo blijft de verrassing er in.
- vrijdag 14 april: DEBAT: „1992" – Mogelijkheden van het Esperanto in de Europese Gemeenschap. Een internationaal panel-gesprek. De heer Ivo Durwael treedt op als moderator.
- vrijdag 21 april: De heer Frans van Dooren – schrijver van enkele detectiveverhalen maar ook fervent Afrika-reiziger – vertelt over „Leven in Afrika", met mogelijkheden tot vragen stellen en discussie.
- vrijdag 28 april: INTERNATIONALE AVOND: Kimie Ozawa uit Japan presenteert Sorobano, een Japans telraam dat vlugger is dan de gesofisticeerde Japanse rekenapparaatjes.

Vlaamse Esperantobond
Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tlf. (03) 234 34 00 (antwoordapparaat van 18.00 u. tot 9 u. en van 12.30 u. tot 13.30 u. en op vrije dagen). Bezoek liefst na afspraak.
Cursussen: Cursus voor zelfstudie Esperanto Programita (met platen of cassette én woordenboek) te verkrijgen tegen 1 495 fr.

ARNHEM
NEA-sekcio
Inlichtingen: de hr. R.J.W. Poort, Sellersmaat 60, 6903 XM Zevenaar, tlf. (08360) 33790.

BERINGEN
Inlichtingen: de hr. Alfons Beckers, Rozenlaan 5 bus 1, 3950 Beringen, tlf. (011) 42 10 78.
Bijeenkomsten: Elke eerste vrijdag van de maand om 20 uur op bovenvermeld adres.
Cursussen: Elke woensdag van 12.30 tot 14.00 uur. Uitsluitend voor leerlingen.

BEVERWIJK
Esperanto-grupo
Bijeenkomsten: dinsdagavond eens per maand, t.h.v. mevr. N. Reinders, Zwaansmeerstraat 48, 1946 AE Beverwijk, tlf. (02510) 31079. De groep is onafhankelijk.

BRUGGE
Brugse Esperantogroep *Paco kaj Justeco* ☆
Inlichtingen: De hr. F. Roose, St.-Klaradreef 59, 8000 Brugge, tlf. (050) 34 30 61.
Bijeenkomsten: hebben plaats in het „Hof van Watervliet", Oude Burg 4, 8000 Brugge, iedere tweede en vierde donderdag van 20 tot 22 u. Eén uur wordt gewijd aan het hoofdthema en één uur aan mededelingen en besprekingen allerhande.

- donderdag 9 maart: uitwisseling van ideeën over moeilijk te vertalen woorden.
- donderdag 23 maart: algemene jaarvergadering met verkiezing van een nieuw bestuur.
- donderdag 13 april: discussie (hopelijk geen dispuut) over het gebruik van neologismen in tijdschriften en boeken.
- donderdag 27 april: Wetenswaardigheden over het 100jarig bestaan van de Nürnbergse Esperantogroep (BRD). De heer Maertens was aanwezig op de herdenkingsplechtigheid en vertelt over zijn ervaringen.
- donderdag 11 mei: We proberen eens te *scrabble*-en in het Esperanto.

BRUSSEL
Brusselse Esperantogroep ☆ [1]
Inlichtingen: de hr. Marc Demonty, Schoolstraat 3, 1710 Dilbeek, tlf. (02) 569 31 33.

Bijeenkomsten: iedere woensdag van 18.15 tot 19.45 uur.
Cursussen: Vanaf 6 oktober aan de Vrije Universiteit van Brussel, Instituut voor Taalonderwijs, Pleinlaan 2, 1050 Brussel. Prijs 1 000 fr. Ook toegankelijk voor niet studenten.
Cursussen op drie niveaus, vanaf 29 sep., telkens van 18 tot 20 u. aan de Kortenberglaan 66.

1. Leden die in Brussel wonen en hun adres in het Nederlands opgeven en personen die in het Nederlandstalig gedeelte van België wonen, zijn automatisch lid van de Vlaamse Esperantobond. Anderen worden lid van de „Association pour l'Espéranto".

Belga Esperantista Fervojista Asocio
Inlichtingen: de hr. de Sutter, Kersbeeklaan 90, 1190 Brussel.

DEN HAAG
NEA-sekcio
Inlichtingen: Th.J. van Woerden, Erasmusplein 59, 2532 RD Den Haag, tlf. (070) 80 27 86.

Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag in het Esperantohuis, Riouwstraat 172 steeds van 14.00 tot 16.00 u.

TANEF (Naturamikoj-esperantistaj)
Inlichtingen: De hr. G. van der Horst, Hengelolaan 1158, 2544 GT Den Haag, tlf. (070) 66 65 47.

DEN HELDER
Esperanto-Klubo Den Helder
Inlichtingen: De hr. E. van den Oever, Treilerstraat 11, 1784 SW Den Helder.
Bijeenkomsten: de 1ste en 3de maandag van de maand in het clublokaal, Koningsstraat 115 (boven).

DEURNE
TANEF
Inlichtingen: De hr. E. Spitaels, tlf. (03) 658 74 20.
Bijeenkomsten: elke 3de dinsdag van de maand om 20.00 u. in het „Bisschoppenhof", Spanhovestraat, Deurne.

Beter met de bank van hier.

Hier leven en werken.
Hier groeien, opgroeien, bouwen aan de toekomst omdat hier nog toekomst is.
Met een sterke bank die hier haar wortels heeft.
Met een grootbank die hier met u van elk obstakel een nieuwe overwinning maakt.
Met de Kredietbank, de bank van hier.

EDEGEM

Inlichtingen: De hr. I. Durwael, P. Gilsonlaan 5, 2520 Edegem, tlf. (03) 440 30 92.

EINDHOVEN

Esperanto-Klubo Eindhoven

Inlichtingen: De hr. R. Bossong, Floraplein 23, 5644 JS Eindhoven, tlf. (040) 11 41 62.
Bijeenkomsten: de 3de woensdag om 20 uur in het Aktiviteitenscentrum „Henriette Roelandts", Com. Dankertstraat 2.

ENSCHEDE

NEJ-sekcio *Ege*

Inlichtingen: De Vluchtestraat 1-402, 7423 BE Enschede, tlf. (053) 33 26 40.

GENK

Esperantoclub Genk ☆

Inlichtingen: de hr. Mathieu Habex, Gildelaan 27, 3600 Genk, tlf. (011) 35 95 42.
Bijeenkomsten: NOTEER ONS NIEUWE ADRES: Cultureel Centrum (zaal 2), Dieplaan 2, 3600 GENK, tlf.: (011) 35 39 11 (toestel 520).
Programma:

- dinsdag 28 feb.: 19.00 u.: cursus zonder vast programma; 20.00 u.: W. Minnen vertelt.
- dinsdag 14 maart: 19.00 u.: taalstudie: „Bijwoorden door de heer M. Habex"; 20.00 u.: vervolg taalstudie.
- dinsdag 28 maart: 19.00 u.: cursus zonder vast programma; 20.00 u.: J. Hermans verzorgt een boekenavond.
- dinsdag 11 april: 19.00 u.: cursus zonder vast programma; 20.00 u.: M. Habex stelt werken voor van F.V. Dorno.
- dinsdag 25 april: 19.00 u.: cursus zonder vast programma; 20.00 u.: dia's over Ierland door J. Geraerts.

GENT

Genta Esperanto-grupo *La Progreso* ☆

Inlichtingen: Katja en Arpad Lödör, Peter Benoitlaan 117, 9219 Gentbrugge, tlf. (091) 30 16 77.
Bijeenkomsten: iedere maand bestuursvergadering (datum wordt onderling overeengekomen) en iedere 4de vrijdag in het Chalet „Sluizeken", Sluizekenskaai te Gent.
Cursussen:
Avondcursus volgens de rechtstreekse methode op dinsdag van 18.00 tot 20.00 u. in de Volkshogeschool, Bargiekaai 1.
Programma:

- vrijdag 24 feb.: Iwona Koçieba uit Polen presenteert een gevarieerde spelavond.
- vrijdag 17 maart: Kristin Tytgat praat over „Glasnost" en „Pjerestrojka" in de Sovjetunie.
- vrijdag 28 april: het programma staat nog niet vast en zal via ons blad *La Progreso* worden bekend gemaakt. (De voordracht van Kimie Markkarjan over „Sorobano" vindt wegens omstandigheden GEEN doorgang.)

GRONINGEN

NEA-sekcio

Inlichtingen: Esperantocentrum, Berklestraat 5, 9725 Groningen, tlf. (050) 25 98 46.
Bijeenkomsten: in het wijkgebouw Helperkerk, Waldeck Pyrmontplein 13, tlf. (050) 26 00 49.

NUFARO (Afd. Groningen van de Nederlandse Esperantojeugd)

Inlichtingen: Coranthijnestraat 69, 9715 RG Groningen, tlf. (050) 77 59 54.

HALLE

Esperantogroep Halle ☆

Inlichtingen: Mevr. R. Ost, Vogelpersstraat 71, 1500 Halle.
Bijeenkomsten: op nader te bepalen plaats, informatie op bovenstaand adres.
Noteer nu reeds dat op 21 sept. 1989 opnieuw een beginnerscursus start in de voormalige school van Wolvendries.

HASSELT

Esperanto Hasselt ☆

Inlichtingen: De hr. Marcel Aerts, Lazarijstraat 122, 3500 Hasselt, tlf. (011) 25 34 67.
Bijeenkomsten: in het Cultureel Centrum, Kunstlaan 5, telkens om 20.00 u.
Cursussen: hebben plaats in het Provinciaal Instituut voor Moderne talen, 11de Liniestr. 24, Hasselt. Voor nadere inlichtingen en andere cursusmogelijkheden: info bij Marcel Aerts, tlf. (011) 25 34 67.
Programma:

- maandag 20 feb.: Aktualia; beeldverhalen door Peter Berx.
- maandag 6 maart: Taalstudie.

- maandag 20 maart: Aktualia; Wim Speetjens vertelt over „De Beurs".
- maandag 3 april: Taalstudie.
- maandag 17 april: Aktualia; Jan Doumen vertelt.
- maandag 8 mei: Taalstudie.

HELMOND
NEA-Sekcio
Inlichtingen: De hr. R. Ebenau, Spoorstraat 62, 5705 JH Helmond, tlf. (04920) 42402.
Bijeenkomsten: Tweemaal per maand, voorlopig nog niet op vaste dagen.

HILVERSUM
FLE-sekcio
Inlichtingen: Mevr. M. Dee-Tervoren, J. Catsstraat 10, 1215 EZ Hilversum, tlf. (035) 12717.

NEA-sekcio „Dreves Uiterdijk"
Inlichtingen: Mej. Middelkoop, Jonkerweg 11, 1217 PL Hilversum, tlf. (035) 43320.

KALMTHOUT
La Erikejo ☆
Inlichtingen: Mevr. Mireille Storms, Douglaslaan 14, 2080 Kapellen, tlf. (03) 666 83 19.
Bijeenkomsten: elke derde donderdag in Rest. Cambuus, Heidestatieplein 10, 2180 Heide-Kalmthout, telkens om 20.00 u.

Programma:
- donderdag 16 maart: „Een dag uit het leven van een huisvrouw." Mireille Storms vertelt over de dagelijkse beslommeringen om een gezin „op gang" te houden.
- donderdag 20 maart: De heer Jules Verstraeten vertelt over zijn reis naar Wenen. Wie de met onderhuidse humor doorspekte stijl van deze verteller kent, zal dit zeker niet willen missen.

KAPELLE
Zelanda Esperanto-grupo
Inlichtingen: Sally en Dies Krombeen, Juffersweg 4 B, 4421 JB Kapelle, tlf. (01 102) 41563.
Bij afwezigheid: Rie en Kees Dentz, Karel Doormanplein 21, 4335 GC Middelburg, tlf. (01180) 14834.
Programma:
- vrijdag 24 febr.: om 19.30 u. bij Sunja v. Liere, Sperwerhof 16, Heinkenszand.
- vrijdag 17 mrt.: om 19.30 u. bij Sophy Mensen, Kleffenslaan 12, Middelburg. De precieze inhoud van de programma's moet nog worden vastgesteld en wordt via de plaatselijke contacten bekendgemaakt.

KORTRIJK
La Konkordo ☆
Inlichtingen: De hr. J. Hanssens, Meiweg 23, 8500 Kortrijk (correspondentieadres),

De Rijck & Lauwers
p.v.b.a.

GLAS
SPIEGELS
STOPVERF
GLAS IN LOOD
"SECURIT"-GLAS
GEKLEURD GLAS
ALUMINIUM ROEDEN VOOR KOEPELS
ALLE GLAS-HERSTELLINGEN

Telefoon : (03) 827 28 75
St.-Bernardsesteenweg 633, 2710 Hoboken

tlf. (056) 21 31 06 en de hr. Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tlf. (056) 20 07 96.
Cursussen: Avondcursus in de Oude Dekenij, St-Maartenskerkhof 8, Kortrijk, om 19.00 u. stipt op 24 feb., 9 en 17 mrt.
Bibliotheek van het Esperanto-fonds: steeds gelegenheid tot bezoek na afspraak met: De hr. C. Vanbiervliet, Oudenaardsesteenweg 158, 8500 Kortrijk, tlf. (056) 22 00 11 of de hr. J. Hanssens (adres zie hoger).
Poelkapelle/Langemark: voor inwoners uit die regio wordt een Esperanto-cursus ter plaatse georganiseerd: op woensdagavond om 20 uur in de Lange Molenstraat, 2.

Van 25 tot 29 juli 1989 organiseert onze groep de IMEK-conferentie. Allen die een medisch of aanverwant beroep uitoefenen zijn van harte welkom. Voor het programma zie KALENDER van E.P. 115 (1), jan.-feb. 1989.

LEEUWARDEN
NEA-sekcio
Inlichtingen: Mevr. Y. Weidema, Goutumerdijk 18, 9084 AE Goutum, tlf. (058) 88 26 10.
Bijeenkomsten: donderdag om de veertien dagen om 15 u. in het Doopsgezind Centrum, Ruiterkwartier 173, Leeuwarden.

LEUVEN
Esperanto 2000 v.z.w. ☆
Innlichtingen: Marc Vanden Bempt, Duisburgsestraat 12, 3030 Leuven, tlf. (016) 20 14 53.
Bijeenkomsten: „Vespero 2000", de tweede woensdag van de maanden september tot juni in het Cultureel Centrum, Craenendonck, naast nr. 21 (centrum Leuven, aan de Vismarkt) om 19.30 u.
Programma:
- woensdag 8 maart: Ĝenerala kunsido de *Esperanto 2000* kun elekto de tute nova estraro aŭ malfondo de l' asocio, gevolgd door de gebruikelijke VESPERO 2000.
- woensdag 22 maart: LABORVESPERO 2000 (tot 22 u.).
- woensdag 12 april: VESPERO 2000: Joris Raeymaekers presenteert werk van de Perzische dichter Omar Kayam.
- woensdag 26 april: LABORVESPERO 2000.
- woensdag 10 mei: VESPERO 2000, het programma wordt later meegedeeld.

Alle vergaderingen beginnen telkens om 19.30 u. De beginnerscursus duurt tot 21.30 u., de Laborvespero tot 22.00 u. en Vespero 2000 tot het gedaan is (max. 23.00 u.).

LIMBURG
Contactadressen:
Albert Claesen, Zonnebloemstraat 7, 3610 Diepenbeek, tlf. (011) 32 36 03.
Jos Vandebergh, Ambachtstraat 39, 3538 Houthalen-Helchteren, tlf.: (011) 52 29 02 (kantoor).

MECHELEN
Inlichtingen: De hr. Saels, Lange Zandstraat 52, 2580 St.-Katheliјne-Waver, tlf. (015) 31 17 90.

MIDDELBURG
Zie Kapelle.

MORTSEL
Inlichtingen: Dhr. J. Bovendeerd, Meidoornlaan 42 b2, Mortsel of Mevr. P. Tytgat-De Ketelaere, Sint-Hathebrandstraat 8, Mortsel.

NIJMEGEN
Esperanto-klubo Zamenhof
Inlichtingen: Mevr. G.H.M. Wulfers, Lindanusstraat 16, 6525 PV Nijmegen, tlf. (080) 55 15 05.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag om 20 u. op het bovenvermelde adres.

NEj-sekcio „NIMFEO"
Inlichtingen: Jacob Canisstraat 2, 6521 Nijmegen; tlf. 080-222695.
Bijeenkomsten: De eerste woensdag van de maand. Bovendien geregeld cursussen.

OOSTENDE
Esperantoclub Oostende *La konko* ☆
Inlichtingen: De hr. André D'Hulster, Paul Michielslaan 10, 8400 Oostende, tlf. (059) 80 06 95.

Cursussen: Op 6 januari ging een gecombineerde cursus voor beginners (A) en gevorderden (B) van start. De lessen gebeuren op volgende data: 24 feb. (A); in maart 3 (A + B), 10 (A), 17 (A + B) en 24 (A).
NOTEER:
zondag 18 maart, zee-wandel-vergadering. Iedereen is welkom. Nadere informatie sturen wij naar de groepen. Vraag ernaar bij uw bestuur!
Inlichtingen: tlf. (059) 80 06 95.

ROTTERDAM
FLE-afdeling 2

Inlichtingen: Mevr. J. Quispel, Maarland 4, 3075 JV Rotterdam, tlf. (010) 419 82 01 of 419 53 47.
Bijeenkomsten: op woensdag in de School „Open Ateliers", Sliedrechtstr. 65 om 14.00 u. (halte metro: Slinge).

Programma:
- woensdag 22 feb.: Grammatica: spreekwoorden in het Esperanto.
- woensdag 8 maart: Postklaar maken van *Sennaciulo*.
- woensdag 22 maart: Esperanto-spelletjes en misschien een quiz.
- woensdag 5 april: Postklaar maken van *Sennaciulo*.
- woensdag 19 april: We lezen samen en vertalen uit *Fenomeno*.
- woensdag 3 mei: Postklaar maken van *Sennaciulo*.

Esperanto-grupo *Merkurio*

Inlichtingen: de hr. Rob Moerbeek, tlf. (010) 436 15 39.
Bijeenkomsten: De 1ste en 3de woensdag om 20 u. in het hoofdkantoor van de UEA, Nieuwe Binnenweg 176, 3015 BJ Rotterdam.

Er woont altijd een ABB-agent in uw buurt

Nogal logisch eigenlijk: we zijn met z'n 1700 in het land.
Vraag op 016/24 32 11 het telefoonnummer van de agent in uw buurt.

Minderbroedersstraat 8 — 3000 Leuven

tel. 016/ 24 33 33

SAT-Rondo
Inlichtingen: Mevr. W. v.d. Blink, Flat Meyenhage 133, 3085 NC Rotterdam, tlf. (010) 480 69 64.

TIENEN
Inlichtingen: Bert Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen.

TILBURG
Esperanto Tilburg
Inlichtingen: De hr. H. Appelo, Montfortanenlaan 100, 5042 CX Tilburg, tlf. (013) 68 04 73.

TURNHOUT
Inlichtingen: De hr. Gorik Duyck, Het Bergske 35, 2360 Oud-Turnhout, tlf. (014) 42 48 08.

UTRECHT
Samenwerkingscomité
Inlichtingen: De hr. Punt, Maniladreef 73, 3564 JB Utrecht, tlf. (030) 61 69 67.

WEERT
NEJ-sekcio *Lonicero*
Inlichtingen: Tromplaan 4, 6004 Weert, tlf. (04950) 21251.
Bijeenkomsten: Iedere tweede dinsdag.

WIJLRE
Esperantogroep *Marnolando*
Inlichtingen: Tienbundersweg 38, 6321 CR Wijlre, tlf. (04450) 1248.

WILDERT
Cursussen: Conversatiecursus vanaf 14 sep. en nadien telkens de 1ste maandag van de maand.
Plaats: Jachthoornlaan 20, Essen-Wildert.
Inlichtingen: ter plaatse, tlf. (03) 667 57 70 of 321 23 06.

ZAANDAM
Esperantocentrum
Inlichtingen: Postbus 433, 1500 EK Zaandam, tlf. (075) 16 69 31.

ZEIST
NEA-sekcio
Inlichtingen: Mevr. C.H. Born, Gruttolaan 37, 3704 XL Zeist.

Varia

Medegedeeld...
Vorige zomer verbleef Prof. Shen van de *Academia Sinica* (de Chinese Academie voor Wetenschappen) gedurende korte tijd in België met de bedoeling contacten te leggen voor gezamenlijke projecten – met Esperanto als voertaal – tussen Belgische en Chinese bedrijven en instellingen op het vlak van handel en onderwijs. De tijd was toen echter te kort om tot concrete afspraken te komen.
Tijdens de maand augustus zal Prof. Shen opnieuw enkele weken in België verblijven. Bedrijven die handelsrelaties wensen aan te knopen met Chinese KMO's, of onderwijsinstellingen die zich interesseren voor wetenschappelijke uitwisselingsprojecten, worden verzocht dit zo vlug mogelijk te melden (met kopie aan ondertekenende) aan:
Prof. Shen Chenru
STEA, Academia Sinica
52 Sanlihe
100864 Beijing, China

Roland Rotsaert,
Visspaanstraat 97, 8000 Brugge

Pennevrienden gezocht
André Weber, Pf. 70/56, DDR-2820 Hagenow, Oost-Duitsland, wenst te corresponderen met een Belgisch esperantist. De heer Weber is 31 jaar, scheikundige van beroep en stelt tevens belang in meertalige technische woordenboeken.
Seiiĉiroo Takahaŝi, (19) is student aan de Universiteit van Tokio en zoekt studenten in België met interesse voor zijn land en internationale relaties. Adres: Iwatekengakuseirjoo, Toŝinma-ku, Tokio, Japan.

Congressen
Na het IJK van 16 tot 23 juli in Kerkrade (NL) organiseert FLEJA een fietstocht naar het UK met overnachtingen te Hasselt, Bazel en Brugge. De fietsroute loopt langs rustige wegen. Info: Eddy Van den Bosch, Hoogstr. 32, 2786 Bazel. Suggesties voor overnachtingsplaatsen (omg. Brugge) zijn welkom.
FEL legt een bus in naar het UK. Info: Iwona Koçieba, Generaal Drubbelstraat 105, 2600 Berchem (tlf. (03) 218 63 76). Er zijn opstapplaatsen voorzien in diverse steden.

Uitgeperst

Nogmaals taal en techniek

Dat de techniek voor niets staat, is een alom aanvaarde waarheid, die stand blijft houden ondanks het vele falen (gaande van een eenvoudige autopanne, over vliegtuigongevallen en ontploffende space-shuttles tot algehele elektriciteitspannes). Met evengrote vasthoudendheid blijven computerdeskundigen beweren dat de computer op de duur alles zal oplossen, als je maar geduld van wachten hebt. Dat de computer – op het gebied van taal (spraakherkenning en vertaling) – de perfectie nog niet heeft bereikt kunnen we illustreren met twee leuke voorbeelden:

In Frankrijk werden bij benzinestations Duitstalige folders uitgedeeld met inlichtingen en raadgevingen over verkeersregels, rijgedrag... Die folders werden per computer (met systeem SYSTRAN) uit het Frans in het Duits vertaald. Ziehier het resultaat:

Das Prefect der Rhone gibt ihnen die folgenden raete:

1. Auf den Straisen oder der autobahn, wenn sie:

a. bevor die abfahrt:

– nicht verlassen, wenn sie nicht zurueck gesetzt werden

– ihre kinder zur rueckseite des vehickle immen anbringen

b. Auf der straise:

– ihre goings jenseits begrenzen;

– prevoyez halte;

– interdisez sie irgendein spiritusverbrauch und gebildete helle mahlzeiten;

– bleiven der patient und zoegern nichet, die verschiedenen wege des unballastings zu verwerden, denen sie.

Volgens ons zou deze Duitse tekst in het Nederlands ongeveer het volgende kunnen betekenen:

1. Op de straiten of de snelweg, wanneer zij:

a. voor de uitrit

– niet verlaten, wanneer zij niet teruggezet worden;

– uw kinderen steeds aan de achterkant van de wagen aanbrengen

b. Op de straiten

– uw goings aan de andere kant begrenzen;

– prevoyez halt;

– interdisez zij enig spiritusverbruik en gekweekte heldere maaltijden;

– bleif patient en niete aarzelen, gebruiken de verschillenden wegen van de ontlastingen, die zij. (*MONATO*, 1988/12.)

Een tweede voorbeeld, ditmaal van spraakherkenning (!) vonden we in *Naturisme*, Lente 1988.

Computerfabrikanten spenderen heel wat aan de ontwikkeling van een stemschrijver, een schrijfmachine die gesproken woorden typt. De problemen zijn vooral akoestisch. Een voorbeeld: de gesproken zin *This new display can recognise speech* (dit nieuwe scherm kan spraak herkennen) werd getypt als *This nudist pláy can wreck a nice beech* (Dit nudistenspel kan een mooi strand om zeep helpen).

Maar misschien zijn we wel op de goede weg. In Japan werd door het grootste verbruikselektronicabedrijf een computer ontwikkeld die een gesproken zin van het Japans naar het Engels kan vertalen. Het is de eerste computer die gesproken taal kan verstaan en niet voorgeprogrammeerd is om spraak te herkennen. Het systeem is voorlopig nog een grote PC met toegevoegde apparatuur. Het begrijpt enkel eenvoudige beschrijvingen van symptomen en heeft een woordenschat van slechts 50 woorden, genoeg om 3000 uitdrukkingen te herkennen. Toch werd de bruikbaarheid duidelijk aangetoond toen een aantal gebruikers, onder wie een buitenlander met een zwaar accent, het systeem uitprobeerden.

De computer zet gesproken Japans om in fonetische tekens, die geanalyseerd worden en omgezet in het Engels, om daarna door een spraak-synthesizer te worden uitgespuwd.

„Het ding mag maar 15 000 fr. kosten om een commercieel sukses te kunnen worden", zei een woordvoerder van het bedrijf. (*De Morgen*, 19 januari 1989)

... wat kan ik ermee doen?

Vaak wordt gezegd... je komt er nergens mee, of hooguit bij enkele gelijkgestemden in een kleine, vrij gesloten kring vooral op Esperanto-congressen of internationale Esperanto-samenkomsten. Maar er zijn andere mogelijkheden, soms onverwacht, maar daarom vaak zo veel verrijkender. Om aan (beginnende) Esperantosprekers te tonen welke mogelijkheden onze taal kan bieden, en om henzelf de kans te geven eigen ervaringen bekend te maken, beginnen we een nieuwe rubriek. Iedereen die interessante of leuke ervaringen met de taal heeft kan erin aan bod komen.

Esperanto op zakenreis...

Esperanto tijdens een zakenreis gebruiken, het is gemakkelijker dan menigeen aanvankelijk zou denken. Wat mijzelf betreft is de tijd om het Esperanto tijdens mijn zakenleven te gebruiken aangebroken. Dat komt enerzijds door de oprichting in 1985 van IKEF (*Internacia Komerca kaj Ekonomia Fakgrupo*), anderzijds doordat ik gebruik begin te maken van het Esperanto-netwerk dat mij via het jaarboek van UEA wordt aangeboden.

Mijn werk als exportmanager voert mij geregeld naar het buitenland. Meestal wonen er in de buurt van de firma's die ik moet bezoeken, wel esperantisten of bestaat er een club. De contacten die ik met hen had tijdens dat éne jaar dat ik het UEA-jaarboek tot nog toe heb gebruikt, hebben mij nooit teleurgesteld.

De gesprekken met deze mensen zijn een welkome afwisseling voor de droge zakengesprekken overdag en de saaie bedoening in hotels. Zo had ik dergelijke contacten in Zweden, Denemarken en Engeland. Deze ontmoetingen brengen trouwens ook een onschatbare hoeveelheid kennis bij over het land, de bevolking en de cultuur. Zo geeft het Esperanto mij de gelegenheid het nuttige (noodzakelijke) met het aangename te paren.

Rob Ebenau, Helmond

... en voor jonge gezinnen.

De cursisten van de cursus in Lokeren ijveren voor een kindvriendelijk Esperanto! Nog vóór het einde van de cursus, en zonder dat er een officiële Esperantogroep in Lokeren bestaat, beslisten ze een kinderfeest te organiseren. Het opzet was veelzijdig: de kinderen met elkaar laten kennis maken, de ouders laten kennis maken met alle kinderen en... de kinderen spelenderwijs eens laten kennis maken met het Esperanto. Daarom was de kern van het feest een soort voordrachtwedstrijd, of beter „festival", want van competitie was er helemaal geen sprake. Dertien van de vijftien deelnemende kinderen hadden een gedichtje uit het hoofd geleerd, dat ze voorbrachten met een perfecte uitspraak – én heel goed wetend wat zij vertelden. De jongste artiest was nauwelijks 3,5 jaar en bracht zijn tekst op een bijzonder charmante manier. Verder leerden de kinderen al spelend enkele nuttige zinnetjes en enkele liedjes.

Er werd besloten elke maand zo'n bijeenkomst te houden. De organisatoren beschikken over meer dan 200 gedichtjes voor kinderen. Gebrek aan gedichtjes dreigt er voorlopig dus niet, zelfs al zouden op die bijeenkomst kinderen uit andere groepen toestromen – en die zijn van harte welkom.

Petro De Smedt, Lokeren

Begin je zelf pas Esperanto te gebruiken, en heb je zelf iets meegemaakt waarmee je het praktisch nut van het Esperanto in het dagelijks leven kunt illustreren, of mogelijkheden om het te gebruiken ook buiten internationale congressen of directe contacten met andere esperantisten, schrijf er dan een stukje over en stuur het naar de redactie van EP of naar Alex Humet, Van Campenhoutstraat 4, B-2600 Berchem, tel. 03/239 21 69. Alex Humet is leraar Esperanto in het eerste jaar van de officiële Esperantocursus in het stedelijk onderwijs, Quellinstraat, Antwerpen.

Op onze boekenplank

Boekendienst-statistiek

In zijn boekenbijlage ter gelegenheid van de boekenbeurs publiceerde KNACK (26 okt.-1 nov. 1988) een enquête over het leesgedrag van de Vlamingen. Uit de resultaten bleek dat ruim dertig procent van de Vlamingen nooit een boek leest, maar ruim 10 procent leest meer dan tien boeken per jaar.
Boeken lezen wil evenwel nog niet zeggen boeken kopen. Ongeveer de helft van de gelezen boeken wordt gekocht, de andere helft wordt ontleend in de bibliotheek of van familie en vrienden.
Het is wellicht interessant om deze steekproef ook eens onder onze leden te organiseren (ook wat betreft het lezen, kopen en ontlenen van Esperanto-boeken), maar we kunnen moeilijk in elk nummer zo'n enquête opnemen. We houden ze dus maar in petto voor later. Toch willen we een idee geven van de omvang die de Esperanto-boekenmarkt in Vlaanderen heeft. Men moet er echter rekening mee houden dat de cijfers enigszins geflatteerd zijn omdat met name ook de FEL-uitgaven in de volgende statistiek zijn opgenomen, maar dat precies daarvan het grootste deel aan buitenlandse boekendiensten werd doorverkocht.
De verkoop van boeken gebeurt langs vier verschillende wegen: 1. aan clubs en andere boekendiensten, die ze dan verder verkopen aan lezers (het groothandelscircuit); 2. aan leden die naar het Esperantohuis te Antwerpen komen en daar boeken kopen; 3. aan leden en buitenlanders die via de post boeken bestellen; 4. tijdens standen op Esperanto-bijeenkomsten, zoals in december te Brussel tijdens het Zamenhoffeest. Van deze laatste gebeurden er in 1988 ongeveer één per maand.
En nu wat cijfers:
In totaal werden 7 746 boeken verkocht (dit vertegenwoordigt een waarde tussen 1,5 en 2 miljoen frank). Daarvan waren er 1 266 romans (16,3%), 1 251 boeken over Esperantologie (geschiedenis van het Esperanto, taalkundige studies over het Esperanto...) (16,1 %) en 591 woordenboeken en leerboeken (7,5 %), het overige deel (± 60 %) zijn kinderboeken, poëzie, toneelstukken, cassettes...
Van de eigen uitgaven van FEL (zonder LA JARO 1988, waarvan 805 exemplaren werden verkocht), zijn dit de vijf meest verkochte titels:

1. *Murdo en Esperantujo* (329)
2. *Beletro sed ne el katedro* (291)
3. *Vojaĝoj finiĝas, amantoj kuniĝas* (247)
4. *Esperanto, je vraagt maar* (221)
5. *Dirdri kaj la filoj de Usnaĥ* (183).

Andere uitgaven:

1. *Ŝanco por feliĉo* (108)
2. *Nederlands-Esperanto-Nederlands* (107)
3. *La komencanto* (80)
4. *La Nigra Insulo* (43)
5. *Suplemento al PIV* (41).

Het duurste boek dat verkocht werd:
La Esperantisto (2 exemplaren à 3 731 fr.).

Bij deze resultaten kunnen we twee opmerkingen maken. Ten eerste is het opvallend dat boeken over Esperantologie vrijwel even hoge verkoopscijfers scoren als romans. Ongetwijfeld een bewijs dat heel wat Esperantosprekers veel aandacht hebben voor hun taal, maar misschien zouden sommigen er ook durven uit concluderen dat het Esperanto vooral als hobby- en/of studieobject fungeert, en niet zozeer als gebruikstaal.
Ten tweede kan men tot de constatatie komen, dat wanneer men de twee lijstjes bekijkt, vooral het tweede lijstje weergeeft wat in Vlaanderen gekocht werd (immers, zoals reeds gezegd worden de meeste eigen uitgaven aan buitenlandse boekendiensten doorverkocht). Opvallend daarbij is, dat daarin geen enkele roman voorkomt: een woordenboek en een studieboek, een stripverhaal en een meditatieboek... Misschien moeten we toch hoogdringend een enquête over het lees- en koopgedrag van Vlaamse esperantisten houden.

algemene jaarvergadering van de Vlaamse Esperantobond

zaterdag 11 maart 1989 om 15.00 uur

Op het programma staan o.a. jaarverslag over de werking van FEL in 1988, voorstelling van de strategie en begroting voor 1989, keuze van een nieuwe voorzitter en nieuwe Raad van Beheer.
Deze vergadering belangt alle leden aan, iedereen is dus welkom. In ieder geval vragen wij met aandrang dat alle groepen enkele leden zouden afvaardigen, zodat alle groepen hun zeg kunnen doen, maar evenzeer hun medewerking zouden verlenen aan de activiteiten van 1989.

Om al onze leden de gelegenheid te geven eens kennis te maken met het administratief hart van de Bond, met de uitgeverij van zowel boeken (Stafeto-reeks) als tijdschriften (Esperanto Panorama, Monato...) en met de mensen die er werken, is er op dezelfde dag, van 13.00 tot 15.00 uur

open deur dag van GCA

2 MILIONOJ DA KLIENTOJ, TION ONI DEVAS PERLABORI, ĈIUTAGE.

2 MILJOEN KLANTEN, DAT MOET JE VERDIENEN, ELKE DAG.